

In v tem smislu vzel sem jaz slovo od umirajočega dr. Janeza Bleiweisa. — Ko mi je malo ur pred smrtjo govoriti jel o delih Slovenske Matice, o rečéh, v katerih naj mu bodem jaz oporoke njegove izvršitelj; potolažim ga, češ, pustite to, o teh stvaréh poskrbijo drugi. Vi ste delali dosta, storili za nas, za narod Slovenski toliko, da nam ostanete vedno v spominu, da Vam hvaležni bodo mlajši; ali sedaj, pravim držeč ga za roke, sedaj izročite se le Bogu, ter ga prosite, da tudi On sprejame Vaš trud, da tam ne bo zastoj, in Gospod naj blagoslovi Vaše delovanje! — in poljubivši ga na lice odidem; on pa ugasne še tisto noč.

Bilo je l. 1878., o svečanem LXX. godu njegovem, da sem poklonil mu tedanjega Jezičnika rekši, da dr. Janez Bleiweis je na slovstvenem polji narodu Slovenskemu prav res Vodnik II. — Postal nam je to vzlasti po „Novicah“.

„Lublanske Novice“ — to je bil prvi časnik slovenski, ki je izhajal od l. 1797. do 1800. in ga je vredoval Valentin Vodnik. Po tem časniku je dal dr. J. Bleiweis naslov listu, ki ga je l. 1843. jela na svetlo dajati c. kr. Kmetijska družba, in kateremu je njen tajnik prav do svoje smrti bil dejanski vrednik: „Kmetijske in rokodelske Novice“.

Delovanje ranjkega je slavno, in opisovali so je že in bodo še drugi; jaz se v naslednjih razpravah obračati hočem le na to, kaj nam je spisal in kako ali ktere pomembe nam je v slovstvu slovenskem in posebej v jeziku našem dr. Janez Bleiweis (r. 19. nov. 1808 v Kranju, u. 29. nov. 1881 v Ljubljani) vitez Trsteniški.

Verske, državljanske in domače zadeve pri judih. *)

Kraj, na katerem se je imel postaviti tempelj, je bilo višavje Moria; z začetka je bil to strmen in rogljat grič, Sionu in Akri na vzhod. To je bilo višavje, kjer se je bil angel prikazal Davidu ob časi strašne kuge; v zahvalo je tam kralj Bogu daroval žgavni dar. Tukaj je tudi svoje dni Abraham pripravljen bil darovati Izaka. Ker je pa bil grič Moria na vse strani strm in rogljat in na njem ni bilo prostora za tempelj in preddvore, podzidali so višavje od vznožja do vrha, da so dobili potrebnega prostora. Prepadi so bili globoki po 400 vatlov, te je podzidal in poravnal Salomon do vrha, kjer je stal tempelj in vnani preddvor. Te velikanske podstave in preddvor z njih lopami in vrati so stale več dela in truda, nego tempelj sam. Podlaga so jim bile velikanske klade iz rezanega kamna; izdelali so jih zunaj Jeruzalema, na mestu so jih kar skladali, ni jim rabilo kladivo niti mort ali cement, klada je klado nosila. Zato se nima mo čuditi, ako beremo v sv. pismu, da je tam delalo 10.000 delovodjev, 70.000 nosačev, 80.000 kamnosekov in da je bilo paznikov 3300. Temi pa še prištevamo delavce, katere je poslal Hiram iz Tira, ki so pomagali Salamonovim ljudem. Opomiti gre tukaj, da so se ti delavci pri zidanji vrstili. Tako so delali pri tem templji judje in pogani, ker tudi pogani so bili tam uslišani.

Tempelj sam na sebi je bil 60 vatlov dolg, 30 vatlov visok in 20 vatlov širok, t. j. v svitlobi ne vštévši zidovja. Strop je bil iz cedrovega lesa; na spredaj se je tempelja držala lopa, ki je nadkrilovala tempelj kakti stolp. Pred njo sta bila velikanska stebra, Joahim in Boc. Kakor je imel sveti šotor, ki ga je postavil Mozes tri glavne prostore, preddvor, sveto in najsvetejše, takisto je bil predelen tudi tempelj.

Salomonov tempelj je obdajal znotranji dvor al svečeniški preddvor, sklepal ga je zid 3 metre visok. Od tod je bilo 24 stopnic do lope (t. j. tiste lope, ki je nadkrilovala

*) Glej lánsega „Tov.“ 1. Ured.

tempelj). Okoli tega dvora za svečenike je bil drug za ljudstvo; obdajale so ga v četerokotji velike lope, v katerih so bila štiri prostorna vrata na štiri kraje sveta. Josef še govori od tretjega preddvora (za žene in nevernike), ki ga imenuje pravo čudo.

V najsvetejšem je bila skrinja zaveze. Bila je to podolgasta skrinja narejena iz akacijevega lesa, znotraj in zvonaj prevlečena z zlatom. Pokrov je bil od čistega zlata. Na njim sta bila dva zlata keruba, ki sta imela obraz proti sebi obrnjen in sta pokrivala s svojimi peruti stol milosti. V skrinji so bile postave in nekaj mane. Tukaj se razodeval Gospod svojo voljo, kadar so se ljudje k njemu obračali.

Razen templja v Jeruzalemu so imeli Judje tudi drugod zbirališča za službo božjo, sinagoge. Bila so to posvečena poslopja, postavljena po vzgledu Jeruzalemskega templja. Po sinagogah so ob sabotih in ob praznikih postavljali brali in razlagali. Prepisane daritve so opravljali le v templji.

Pervi veliki duhoven je bil Aron; njegovi sinovi so bili svečeniki, drugi iz Levijevega rodu so pomagali duhovnom; svečeništvo je bilo dedno v Aronovi družini in ves rod Levi Bogu posvečen. Duhovni so pa tudi ljudstvo sodili; Judje so jim dajali desetino, tudi nekaj daritve je bilo v ta namen odločene.

D o p i s i.

Iz Zagreba. Dne 29. dec. preteč. l. je hrvatski pedagogijsko-književni sbor slavil svojo desetgodišnjico in imel X. svečano glavno skupščino. Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani poslalo je temu slavnemu sboru čestitko.

Slovenskim učiteljem, ki so nam sorodnega hrvatskega jezika zmožni, priporočamo v naročevanje te-le časopise: »Napredak«. Časopis za učitelje, uzgojitelje i sve prijatelje mladeži. Glasilo »Hrvatskoga pedagogijsko-književnega zbora«. Urednik temu už 22 let izhajajočemu šolskemu listu je tudi nekaterim našim slovenskim učiteljem dobro znani Ljudevit Modec, ravnatelj preparandije u Zagrebu. »Napredak« izhaja po trikrat v mesecu in stoji za vse leto 5 gold.

»Hrvatski učitelj«. Časopis za školu i dom. Vlastnici i odgovorni urednici: Josip Gall i Stjepan Niemčić. Izhaja po dvakrat v mesecu. Celoletna naročnina mu je 3 gold. Izhaja v Zagrebu.

Učiteljem, ki so cirilice in pa srbskega jezika zmožni, priporočamo v naročevanje list: »Vaspitač«, list za narodno obrazovanje. Izhaja u Beogradu in stoji za vse leto 4 gold. — Ta list izhaja po dvakrat v mesecu. Izdaja ga s sodelovanjem mnogih profesorjev in učiteljev dr. Vojislav Bankić, profesor.

Iz Koroškega. (Schulverein.) »Mittheilungen des deutschen Schulvereines« poroča iz Koroškega, da ima ta dežela dvoje popolno izpeljanih ali dovršenih krajnih skupin in dvoje uradno potrjenih; od poslednjih se imenuje skupina v Celovci in Beljaku z okolico. Šola Podklošтром (Arnoldstein) in šola v Grebenji (Griffen) ste dobili šolski oziroma ljudski knjižnici. Za knjižnice v krajih, kjer je nevarnost za jezik (beri: kjer je še nekaj Slovencev), dovolili so še večji znesek. Za uspešno delovanje pri poučevanju v nemščini je dobil učitelj častni dar — 50 gold. Koroške Slovence vsaj to lahko nekoliko tolaži, da se pri tem raznarodovanji domačini ne udeležujejo. Tako so n. pr. pri »Schulverein-u« v Celovci 4 vnanji in le 2 Korošca in zadnja dva le kot namestovalca. Tudi v Železni Kapeli je temu društvu na čelu le tujec, ki zdihuje po veliki nemški domovini. To so tedaj pravi korenjaki, ki hočejo katoliške in Avstriji udane Slovence obdelovati. Kaj bi se zgodilo, ko bi kako slovensko šolsko društvo hotelo med Nemce vpeljati slovenski jezik?!

Iz goriške okolice. (Učiteljski Tovariš, organ slovenskih učiteljev? — Tudi naprédek?) »Učit. Tov.« je dovršil 21. leto svojega obstanka. Malo naših listov se more ponasati z enako starostjo. Še posamen človek, izpolnivši 21. leto svojega živénja, lahko izkaže kako dobro delo, koliko več pa list, v kojega predélih je delovalo tóliko blagotvórnih močíj. Pač bi se pravilo nositi vodo v Savo, ako bi hótél tù naštevati zasluge, koje si je pridobil »Uč. Tov.« za slov. šolstvo, za slov. narod. A pripoznavam in posebno poudarjam, da je »Uč. Tov.« preživel dve polni desetletji in da je zlásti v zadnjem desetletji deloval neumorno in nepre-